

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. Quid sint Sponsalit, qualiter contrahantur & obligent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

TRACTATUS V
DE
SPONSALIBUS
ET
MATRIMONIO

*H*ic est ultimus Summa nostra Theologica Tractatus, non modica utilitatis, quoad praxim praesertim. De ejus vero materia copiose & docte scripsit Thomas Sanchez. Post eum alii, signanter Basilius Pontius. Nos pro instituti nostri ratione succincte selectiora magisq; proficua solum trademus. Et primo quidem de Sponsalibus agere proposuimus, quod ipsa sint ordinarium Contractus, adeoque Sacramenti Matrimonii pambulum. Deinde quamvis de ipso Sacramento Matrimonii sit proprius hic locus tractandi, pariter tamen ea trademus more consueto, quae ipsum concernunt contractum, ab ipso Sacramento essentialiter praesuppositum.

DISPUTATIO PRIMÁ.

De Sponsalibus.

QUESTIO I.

Quid sint Sponsalia, qualiter contrahantur & obligent?

I. Sponsalia tripliciter accipiuntur.

Quia significant sponsalia de praesenti.

SPONSALIA tripliciter accipi solent. Primò, pro donis quae sponsis conferri solent, ut *1. Reg. 18.* Non habet Rex Sponsalia necesse, nisi tantum centum praepusia Philistinorum. Secundò pro ipso contractu Matrimonii, antequam accedat consummatio, & vocari solent Sponsalia de praesenti. Similiter ipsi contrahentes vocantur sponsi. Immo vulgò sic appellantur etiam post consummationem Matrimonii recens contracti, durante saltem solemnitate nuptiarum. Tertiò & u-

titatiùs Sponsalia accipiuntur pro contractu praevio ad Matrimonium, scilicet pro promissione Matrimonii, dicunturque Sponsalia de futuro. Ut enim tradit *Epist. L. 2. ff. de Sponsal.* Sponsalia dicta sunt a spondendo. Nam moris fuit Veteribus stipulari & spondere sibi uxores futuras. Unde (ut dicitur *Lege 3. eod. Tit.*) & sponsi sponsaque appellatio nata est. Et quidem pater, aut is qui puellam viro spondebat, sponsus, quae spondebatur, sponsa, si despondebatur, sponsus vocabatur. Quamvis etiam tertius sponsor non interveniat, adhuc se sibi alterutrum spondentes rectè sponsus & sponsa vocabantur. De Sponsalibus tertio modo sumptis hic est sermo.

Solent autem Sponsalia definiiri futura- rum nuptiarum, aut tua promissio seu spon- sio. Su-

fio. Sumitur ex L. 1. ff. de Sponsal. ubi dicuntur mentio & repromissio nuptiarum futurarum. Quare constat apud omnes Sponsalia esse contractum onerosum, adeoque exigere utroque seu in singulis contrahentium æquam aut mutuam obligationem. Ideoque parte nolente repromittere non subsistit obligatio prioris. Estque hæc mens præsumenda, nisi constet de contraria. Alioquin ex intentione spondentis posset hæc obligatio claudicare, ut (si ita vellet, idque satis exprimeret) ipse se obligaret atque reciproca obligatione partis: quidquid dicat Vasquez d. 4. de Matrim. c. 3. & quidam alii. Si enim possit quis se obligare per liberalem & gratuitam promissionem ad aliquid aliud; cur non ad Matrimonium? Sic namque posset quis liberaliter promittendo se obligare ad vendendum alteri domum, etsi hic non se obliget vicissim ad emendum. Sic fatente ipso Vasquez supra deflorator virginis sub spe conjugii tenetur eam ducere; ad quod tamen ipsa non tenetur. Immo fatetur, quod promittens alteri Matrimonium, concessio tempore ad deliberandum, obligetur illud tempus expectare, nec possit interea promissionem revocare, & tamen altera non tenetur.

Eadem ratione posset fieri promissio, etiam utrumque, sub solo veniali, vel tantum ad pœnam: nam conditio obligationis pendet ex voluntate contrahentium. Sicut etiam potest legislator in materia gravi leviter vel ad solam pœnam obligare. Et magis ad propositum potest quis materiam gravem sic voveri seu promittere Deo.

Tamen ejusmodi promissiones non sunt vera Sponsalia, nec incurrunt impedimentum dirimens publicæ honestatis: quia non sunt promissiones onerosæ reciproca, obligantes saltem secundum capacitatem & naturam materiæ: de quibus solum agitur, dum de Sponsalibus est sermo.

Sed adhuc dubitari posset, an acceptatio promissionis Matrimonii factæ ordinario modo & sensu, censetur esse eo ipso repromissio. Affirmat Vasquez supra & Basilius Pontius l. 12. de Matrim. cap. 4. num. 2. Perique alii negant, ob hoc, quod acceptatio sit tantum admissio fidei alterius; quæ non est eo ipso reciproca fidei datio, quin immo potest esse, cum expressa voluntate contraria. Verum restat apud me difficultas in favorem prioris sententiæ, quod etsi dari possit promissio Matrimonii gratuita, cujus proinde acceptatio non sit repromissio, tamen promissio sponsalitia, aut quæ ordinariè fit, de se sit onerosa, q. d. Promitto, ut promissas. Sicut etsi donatio sit contractus gratuitus, tamen contractus innominatus, Do, ut des, est ex natura sua mutuus & onerosus; non minus, quam venditio, quæ est donatio mercis pro pretio.

Unde sicut acceptatio venditionis, eo ipso est emptio, & acceptatio contractus innominati Do, ut des, est reciproca datio; sic videtur debere acceptatio promissionis onerosæ, quæ nascitur tali mente fieri, censerisimiliter repromissio; nisi modus acceptandi contrarium mentem significet. Quo casu consequenter promissio non habet vires obligandi ipsum promittentem: qui (ut supponitur) non gratuitam, sed onerosam promissionem facere intendit.

Imitantur autem Sponsalia naturam Matrimonii in hoc, quod sint unius cum una determinata. Unde si quis communitati puellarum promittat se ducturum unam ex illis, & hæc repromittant, non sunt vera sponsalia, nec inducitur impedimentum publicæ honestatis. Patet ex c. Unico de Sponsal. in 6. Tali autem casu electio est penes ipsum promissorem, sicut in quacunque alia promissione alternativa, juxta Reg. in alternativis 70. Juris in 6. & L. Plerumque ff. de Jure dotium. Quare si promissio inceperit à parte puellarum, electio est penes patrem, debetque repromittens ducere quam pater determinat: si inceperit à sponso, electio est penes ipsum. Positâ verò electione statim inducitur publica honestas: cum tunc promissio fiat absoluta & determinata; sicut dum purificatur conditio in promissione conditionata. Teneturque electioni consentire ea, quæ eligitur: cum singulæ fecerint repromissionem, ut supponitur.

Sponsalia porro iniri posse sub conditione futura, instar aliarum promissionum indubitatum est. Et quidem pendente conditione non obligant, nisi ad hoc, ut expectetur conditionis eventus, & sine justa causa alteruter interim non resiliat alterâ parte invitâ. Neque etiam oritur interea impedimentum publicæ honestatis c. 1. de Sponsal. in 6.

Impletâ tamen conditione, etsi non sciatur quò sit impleta, perficiuntur sponsalia, quàmvis etiam non accedat novus consensus; adeoque eo ipso resultat impedimentum publicæ honestatis, ut ex c. vit. satis colligitur: nam hoc ipso transit contractus in absolutum, utl' propositio conditionata sic transit in absolutam. Neque contradicunt etiam ii Doctores, qui alioquin in Matrimonio conditionato requirunt consentium novum, ob speciales difficultates in sponsalibus locum non habentes.

Eodem modo sponsalia etiam ante eventum conditionis fiunt absoluta, statim five eo ipso, quo sponsi à conditione recedunt, non aliter, quàm si conditio ab initio non fuisset apposita.

Dubatur autem, an habentes impedimentum canonicum, v. g. consanguinitatis vel affinitatis, si dicant, Promitto, me tecum initurum Matrimonium, si Pontifex dispensat

Si sit promissio sponsalitia aebet se unius cum una determinata.

Cujus sit electio in casu promissionis succedat unam sibiabus sponsalitia.

Electio possit exurgunt sponsalia.

Sponsalia suo conditione iniri ad quid obligent.

Impletâ conditione transit in absolutum eo ipso.

Vis etiam, si sponsi à conditione recedant.

7.

Inita inter
impeditos
sub conditi-
one, si Papa
dispensaverit,
valens
probabiliter,
obvenit à dis-
pensatione.

Probatur,

Es simul oc-
curritur
objectioni.

8.
Aliis obje-
ctionibus
satisfit.

9.
Quid cen-
sandum de
sponsalibus
invis sub
conditione
turpi aut
impossibili.

dispensaverit; contrahant sponsalia, quæ va-
leant, dispensatione impetrata? *Henriquez*,
Barbosa, & plures alii censent non valere,
& integrum esse partibus, tam ante, quam
post dispensationem, resilire: idque proba-
bile putat *Sanchez* l. 5. d. 5. num. 5. At proba-
bilis est valere, nec posse unam partem in-
vitâ alterâ resilire, ut docent plurimi apud
Sanchez sup. num. 12. Ratio est: quia est pro-
missio de re licita & possibili, ac inter fide-
les consueta; quæ etiam posset firmari ju-
ramento, utique obligatorio, dum respicit
rem licitam. Deinde quia conditio pendens
à voluntate principis non debet censerî im-
possibilis (ut supponunt alii pro fundamen-
to suæ conclusionis) quando princeps po-
test, aut saltem solet aliquando eam pone-
re. Unde posita dispensatione sponsalia sunt
pura, & pariunt impedimentum publicæ
honestatis.

Nec obstat, quod malit Ecclesia dispen-
sationem non peti: quia mavult id quidem
per se loquendo; maximè tamen vult, ut id
fiat, dum quis se legitime obligavit. Uti id
mallet, si ego v. g. promississem alteri pete-
re pro ipsa rationabilem dispensationem: ad
quod sanè vi promissionis obligarer. Unde
etiam Ecclesia urgeret per se loquendo ta-
les ad implendum promissum & conditio-
nem: nisi hanc facere mallet impossibilem,
negando dispensationem.

Non obstat etiam, quod possit quis post
promissionem sub tali conditione factam
non petere dispensationem in voto Religio-
nis: quia semper manet potestas transeundi
ad statum altiorem; unde etiam post spon-
salia absolute inita posset votum illud de
novo emittere. Idem multi censent de voto
simplicis castitatis. Verùm sicut probabiliter
iuxta infra dicenda hoc votum non dis-
solvit sponsalia contracta, neque post illa li-
cité emittitur; sic non videtur obesse valo-
ri sponsalium initorum sub conditione, si
Papa dispensaverit, in casu videlicet, quo ju-
sta subesset causa dispensandi; quæ ad hoc
ut dispensatio foret valida, requiritur.

Quod si sponsalia ineanur sub conditio-
ne de futuro turpi vel impossibili, juxta sa-
tis communem sententiam, ejusmodi con-
ditio habenda est pro non adjecta: adeoque
ipsa absolute obligant. Verùm existimo
standum esse contrahentium intentioni; a-
deoque sponsalia contracta sub conditione
impossibili serio apposita nullatenus valere:
contracta verò sub conditione turpi non o-
bligare quidem ante eventum conditio-
nis, sed solum post conditionem im-
pletam oriri obligationem & impedi-
mentum publicæ honestatis, si partes an-
te non resilierint. Ita *Rebellus*, *Basiliius Pon-
zius* & alii. Ratio est: quia hæ conditiones
non rejiciuntur ex natura rei in contracti-
bus: quinimmo ex natura rei conditio im-
possibilis contractui adjecta illam vitiat, tur-

pis verò obligationem suspendit. Neque et-
iam rejiciuntur ex jure positivo. Nam, *si-
fin. de conditionibus apposis* (quod solum alle-
gatur) tantum est sermo de contractu ma-
trimoniali, nec debet necessariò extendi ad
contractum sponsalium. Deinde (ut alias
explicationes omittam) solum loquitur
quoad præsumptionem fori externi, sal-
tem quando est dubium, an conditio fuerit
serio, an joco apposita.

Quod ad obligationem sponsalium atti-
net, certum est apud Omnes, eam esse gra-
vem & sub mortali. Ratio est: quia etiam si
promissio simplex seu gratuita non obliga-
ret graviter (ut Varii putant) certum ta-
men est, graviter in materia gravi obligare
contractum promissorium mutuum & o-
nerosum, qualis hic est. Quod si in con-
tractu sponsalium tempus inveniendi Matri-
monii sit determinatum, non potest ultra
illud cessante causâ juxta Matrimonium
differri, nisi partes consentiant. Quod si
tempus non sit determinatum, non licet
differre ultra tempus ordinarium in talis re-
gione. Si pars alterutra nolit sponsalia legi-
time contracta implere, potest cogi per judi-
cem: cum pars ex justitia ad implendum o-
bligetur. Idemque patet ex c. *Ex Litteris Sil-
vani* 10. de Sponsal. ubi licet agatur de spon-
saliis juratis, idem tamen videtur de non
juratis, quidquid aliqui sine sufficienti ra-
tione distinguunt. Quia tamen coactio dif-
ficiles solet habere exitus, pars implere
nolens potius est monenda, quam cogenda,
ut dicitur c. *Requisit* eod. tit. Unde si gravi-
ora mala merito timeantur, erit presentis
judicis à coactione desistere, immo (ut ait
Præpositus q. 9. dub. 2. §. 3) consultus erit, ob-
stinatè nolentem ad implere sponsalia à cen-
sura jam inflicta absolvere. Videtur autem
id remittendum arbitrio judicis: qui alio-
quin in rigore loquendo omnino potest et-
iam nolentem per poenas compellere, ma-
ximè quando sponsalia fuerunt jurata.

Petes: An sponsus de futuro ratione Spon-
salium sint licita oscula aliique tactus, &
amplexus? Resp. in primis tactus impu-
cos esse sponsis omnino illicitos, *Bit. cer.*
tum apud omnes: quia sunt per se nimis tur-
pes, & nimis propinqua dispositio ad copu-
lam, quæ tunc eis non licet. Deinde tactus
alioquin honesti, oscula & amplexus, si
queratur delectatio ex illis surgens et si
sint in sponsis venialia, tamen juxta valde
multos Doctores non sunt mortalia, sed
saltem pollutionis aut fornicationis peri-
culo. Addunt Nonnulli, dummodo non fi-
ant cum notabili commotione carnis, eò
quod sic valde accedant & propinquant ad
copulam. Ratio assignari potest: quia sicut
sponsalia sunt quedam inchoatio Matrimo-
nii, sic videntur licitos facere tactus, qui
sunt remota quedam copulæ inchoatio.

Nihilominus contrarium est tutius & re-
netur